

Kasper Jørgensen

Øget demensrisiko blandt svenske topfodboldspillere

Fodboldspillere i den svenske topdivision har højere risiko for demens end mænd fra baggrundsbefolkningen ifølge et videnskabeligt studie fra Karolinska Institutet. Årsagen kendes ikke med sikkerhed, men forskerne mistænker, at de mange hovedstød under spil og træning kan spille en rolle.

Der har i mange år været bekymring blandt sundhedsfaglige forskere om, hvorvidt kontaktsport som fx boksning, hvor sportsudøveren er udsat for gentagne, mindre hovedtraumer, på langt sigt kan medføre hjerneskade. Det at *heade* til bolden i fodbold er også under mistanke som en mulig risikofaktor.

I 2019 blev der publiceret et skotsk studie, der viste, at tidligere professionelle fodboldspillere havde tre til fem gange øget risiko for neurodegenerative sygdomme som demens, amyotrofisk lateral sklerose (ALS) og Parkinsons sygdom. På baggrund heraf besluttede det engelske fodboldforbund i 2021 at anbefale en grænse for antallet af hovedstød udført af spillere under træning.

Stort registerstudie

Forskere ved *Karolinska Institutet* i Stockholm har nu undersøgt risikoen for demens og andre neurodegenerative sygdomme blandt mere end 6.000 fodboldspillere, der var aktive i *Allsvenskan*, der svarer til den danske Superliga, mellem 1924 og 2019. Ved hjælp af data fra sundhedsregistre blev fodboldspillerne sammenlignet med en kontrolgruppe bestående af mere end 56.000 mænd fra samme bopælsregioner og med samme alder som fodboldspillerne.

Det viste sig, at fodboldspillere havde en 62 % forhøjet risiko for demens sammenlignet med kontrolgruppen (hazard ratio 1,62; 95 % konfidensinterval 1,47 til 1,78). Til gengæld var risikoen for Parkinsons sygdom 32 % lavere (hazard ratio 0,68). Sygdommen ALS var (heldigvis) for sjældent til, at analyserne kunne give pålidelige resultater. Studiet viste desuden, at fodboldspillerne havde en lidt højere gennemsnitslevealder end andre mænd.

Øget risiko blandt markspillere

Den øgede demensrisiko blev kun set blandt markspillere – ikke blandt målmænd. Førsteforfatter til studiet, Peter Ueda, vurderer, at resultaterne understøtter hypotesen om, at hovedstød til bolden og hovedtraumer under spillet kan øge risikoen for demens. "Vores resultater var ikke så alarmerende som resultaterne af det skotske studie" udtaler han til *Nyheter från Karolinska Institutet*.

"Vi ved ikke, hvorfor resultaterne af de to studier er delvist forskellige, og vi har brug for mere detaljerede data om *heading* og hovedtraumer for at undersøge, om der er mulige årsagssammenhænge, og i så fald hvor stærke de er. Demens er en almindeligt forekommende sygdomstilstand med en livstidsrisiko på 10 til 20 %. Kort fortalt tyder vores resultater på, at livstidsrisikoen for en fodboldspiller i topdivisionen, der var aktiv i Sverige op til midten af forrige århundrede, er omkring 15 til 30 %."

Fysisk aktivitet afbøder risiko

Ifølge forskerne er der aspekter ved fodbold, der både kan øge og mindske risikoen for neurodegenerativ sygdom. For eksempel er der i mange befolkningsundersøgelser påvist en sammenhæng mellem et højt fysisk aktivitetsniveau og en nedsat risiko for demens og Parkinsons sygdom. "Det er muligt, at risikoen for demens i nogen grad opvejes af fodboldspillernes højere fysiske aktivitetsniveau. God fysisk form kan også være årsag til den lavere risiko for Parkinsons sygdom," udtaler medforfatter Björn Pasternak.

Mange af deltagerne i det svenske studie var relativt unge eller stadig aktive som fodboldspillere, hvilket betyder, at de ikke havde nået den alder, hvor neurodegenerative sygdomme typisk udvikler sig.

Da spillestile, træningsrutiner og udstyr har ændret sig gennem det seneste århundrede, kan risikoen for nutidige elitespillere sagtens afvige fra risikoen for fodboldspillere, der var aktive indtil midten af det 20. århundrede. Eksempelvis er de læderbolde, der blev anvendt frem til midten af det 20. århundrede, blevet erstattet af bolde af syntetisk materiale, som ikke opsuger vand i regnvejr og risikerer at blive tunge som kanonkugler.

"Vi kan ikke konkludere noget om den risiko, som nutidens mandlige og kvindelige elitespillere eller amatør- og ungdomsspillere står over for", mener Peter Ueda.

Studiet er offentliggjort i det anerkendte fagtidsskrift *The Lancet Public Health*.

Ueda P, Pasternak B, Lim CE, Neovius M, Kader M, Forssblad M, et al. Neurodegenerative disease among male elite football (soccer) players in Sweden: a cohort study. *Lancet Public Health*. 2023;8(4):e256-e65.

[PubMed](#)

Mackay DF, Russell ER, Stewart K, MacLean JA, Pell JP, Stewart W. Neurodegenerative Disease Mortality among Former Professional Soccer Players. N Engl J Med. 2019;381(19):1801-8.

[PubMed](#)

Högre risk för demens hos allsvenska fotbollsspelare. Nyheter från Karolinska Institutet, 17. marts 2023

[Karolinska Institutet](#)

Oprettet: 05. april 2023